

KRANKAT

40 LET K SČ

*Inscenace Kašlíkovy opery „Krakatit“ je
věnována čtyřicátému výročí založení
Komunistické strany Československa*

Prokop: Strejčku, proč se mi to všechno stalo? Proč mne potkalo tolik zlých věcí?

Pošťák: Pro tvoji pýchu, ta byla v tobě. I ten tvůj vynález, jak tomu říkáš ...

Prokop: Krakatit, to byla strašná třaskavina. Mohlo to rozbít celý svět.

Pošťák: A proč? Pročpak takový výbuch? Hledej a zkoumej, aby to bylo lidem k užitku, aby to hrálo a svítilo.

Prokop: Počkejte — já nevím, to by se musilo zkusit z jiného konce.

Pošťák: No, právě ...

Prokop: Aby to svítilo a hrálo, že jsem na to nepřišel už dřív.

Pošťák: No tak vidíš, najdi něco, aby to nezabíjelo, aby to lidem pomáhalo ...

V. KAŠLÍK

Operu Krakatit jsem napsal z mnoha důvodů. Především to byl velký fantastický námět Čapkův, námět o vynálezci atomové energie, který je dodnes silně aktuální i se svým ústředním problémem — svědomím vynálezce.

Není a nebude jedno, do jakých rukou se dostanou geniální vynálezy, není a nebude jedno, jakým cílům bude sloužit obrovitá síla atomu — smrti, nebo života. Tyto otázky se nás denně dotýkají.

Tedy současná problematika byla mým prvním hnacím motivem.

Ovšem není jednoduché najít současné téma, které by logicky dovolovalo zpívat. Dnešní divák, vychovaný realistickou logikou filmu i televize je v tomto směru vybíravější než před padesáti — sto lety. A právě fantastická poloha Čapkova díla, které se odehrává v horečné fantazii zraněného vynálezce, je ideální pro zhudebnění.

Pro libreto jsem zvolil formu filmového scénáře O. Vávry, který je doplněn básněmi našich předních básníků.

Úmyslně všemi prostředky jsem zesílil fantastičnost tohoto díla, protože skutečnost v několika letech daleko předstihla nejspíšejší fantazii. Rychlý sled scén odpovídá rychlejšímu a pestřejšímu formám dnešního života. Kritici se budou přít, jestli jsem psal toto dílo pro televizi nebo pro divadlo. Psal jsem je především jako moderní operní formu. Podobně jako kdysi Janáček napsal opery (Výlety pana Broučka, Liška Bystrouška, Mrtvý dům), které jsou dnes jako stvořeny pro televizi a přece o televizi nic nevěděl.

Budou i kritické otázky, do jaké míry je má opera ovlivněna právě Janáčkem. Janáček je jistě můj oblíbený autor, se kterým mě spojuje i to, že jsem se narodil v Poličné, tedy několik kilometrů od Janáčkovy rodiště. Jde u mě rozhodně o krajový vliv a ne o vědomé kopírování Janáčka. V hudební řeči šlo mi především o srozumitelné ztvárnění rytmu, melodiky i nových zvuků (elektrofonických a konkrétních) našich dnů. Uslyšíte zde tedy rytmy, zvuky ulice, továrny, fantastických laboratoří, výbojů, výbuchů a blouzní-

vou hudbu těžkých horečnatých snů, až po písně a šansony z kavárén a barů.

To vše nepovažuji za různorodý materiál, zvláště jsou-li všechny tyto hudební prvky dneška spojeny společným jmenovatelem — funkčností.

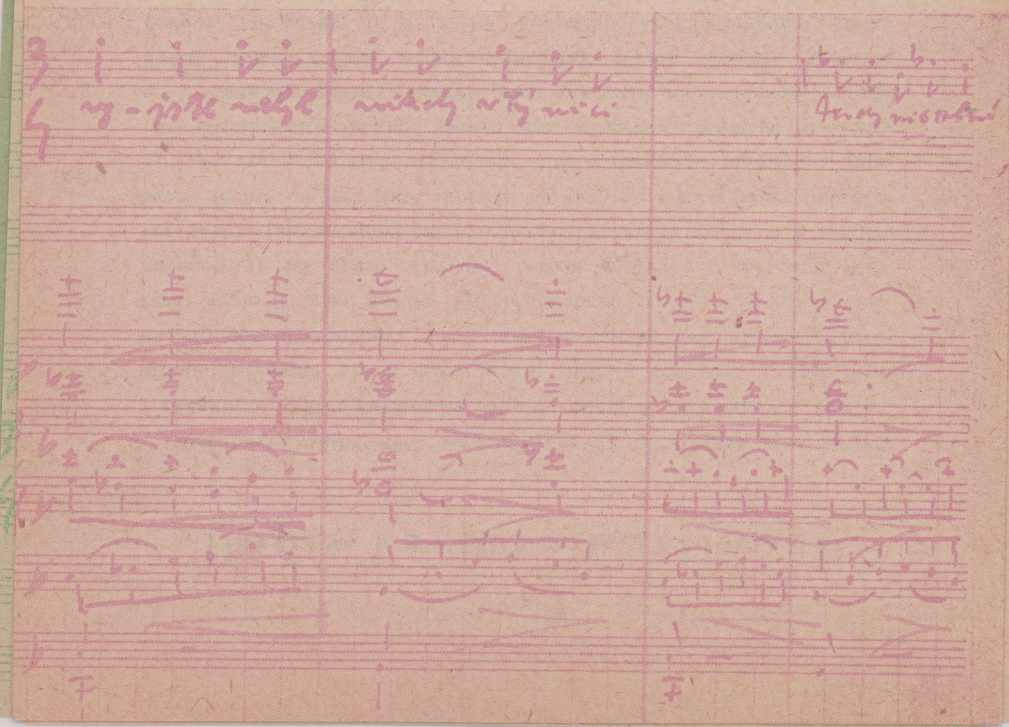
Podívejme se třeba na Čajkovského opery (Pikovou dámu nebo Oněgina), najdeme tam od romantické hudby přes romance až pobárokni písně, dobové i rokokové tance vše a dnes to chápeme bez výhrad jako ucelená geniální dramatická díla.

Čas a zdravý vkus lidového publika — pro které především píši — uvede jistě na správnou míru, falešné hlasy kritik, které, bohužel, od pradávna pošlapávaly vše, co bylo skutečně progresivní ať už to byla díla Mozartova, Beethovena, Wagnera, Musorgského Smetany, Janáčka atd.

Opravdu se nechci srovnávat s těmito geniálními sloupy světové hudby. Ale stejně jako oni chci ze všech sil svými díly prospět pokrokovým politickým i uměleckým způsobem všem lidem dobré vůle.

Praha dne 9. května 1961.

Václav Kašík

Dopis Václavu Kašlíkovi

Pozvolna odkvétal šefík osvobození, když se v Praze před 16 lety v Divadle 5. května formovala skupina mladých pokrokových umělců. Mladé rozpálené hlavy, plné ideálů, ostřily své šípy k boji proti omšelé operní konvenci, proti starému vetešnictví, kterým protektorát zaplavil naše jeviště. Vůdčí osobností jsi byl Ty, mladý osmadvacetiletý šéf opery, dirigent, režisér a hudební skladatel, Václav Kašlík. Jak nevzpomínat při dnešní významné premiéře Krakátitu všech těchto let, kdy jsme zkoušeli od rána do noci a potom pokračovali při mnohých čiších rubínového vína v debatách, sporech a bujarem veselí. Kolik východů slunce jsme se navítali. Tehdy se formovaly naše umělecké názory. Později jsme vykročili na samostatné cesty. Kašlík, Hába, Ančerl, Brock, Bubeníček, Radok, Fiedler, Svoboda, Gregor, Macourek, J. H. Tichý, Kropáček, Mráz, Šubrtová, Hylas, Krilová, Štefa Petrová a ostatní. Jistě si vzpomeneš — to byla přece jenom dobrá parta.

Dnes jsi vkročil poprvé jako autor na jeviště ostravské opery, která má významnou tradici a prožila již mnoho svátečních dní za vedení Bastla, Vogla, Krombholce, Chalabaly, Vašaty, Palouše, Kúglera a ostatních. Ostravští pracující Tě velmi dobře znají, vždyť jsi také zakladatelem operní režie v televizi a trochu dále, na Valašsku, přec každý zná Kašlíky. Ať tedy duch tvého rodného domova zní ostravským hledištěm a Ostraváci Tě přijmou, v to pevně věřím, mezi sebe.

Tvoje rčení „odvahu, rytíři, odvahu“, stále platí.

Zlom si vaz, zasloužilý uměleče, Václave Kašlíku,
laureáte státní ceny K. G.

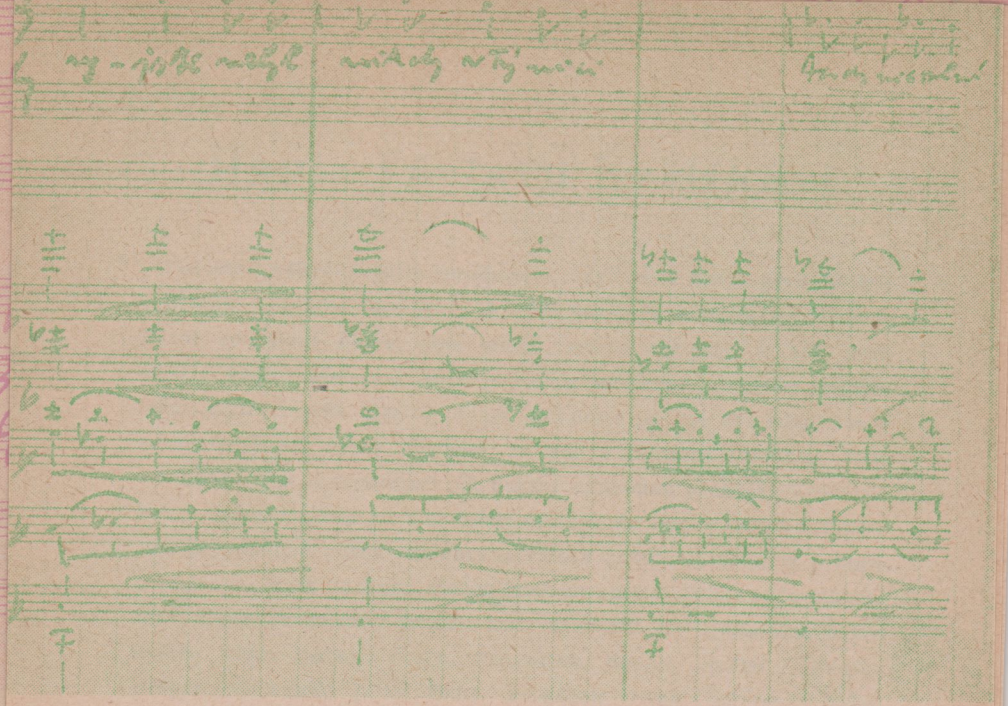
a taky Vašku

Hylas a Gregor.

V. KAŠLÍK

Jako tvůrčí člověk i jako výkonný umělec dává Václav Kašlík osobitý rys pražskému divadelnímu a hudebnímu životu. Jeho dynamická osobnost zasahuje do několika uměleckých oborů — hudby, filmu, divadla, v poslední době i televize.

V. Kašlík pochází ze staré kantorské rodiny. Studoval na pražské konzervatoři u Rudolfa Karla a dirigenta Václava Talicha, na universitě u prof. Zd. Nejedlého. Již v době svých studií se přimkl k mladým českým tvůrčím lidem, kteří usilovali o nové, avantgardní operní a baletní divadlo. Také jeho skladatelské dílo se pohybuje z velké části v oblasti hudebního divadla. V letech 1939—43 komponuje rozhlasovou „Zbojnickou baladu“, v letech 1942—44 dramatickou kantátu „Morana“, přibližně v témže údobí operu „Křížová cesta“

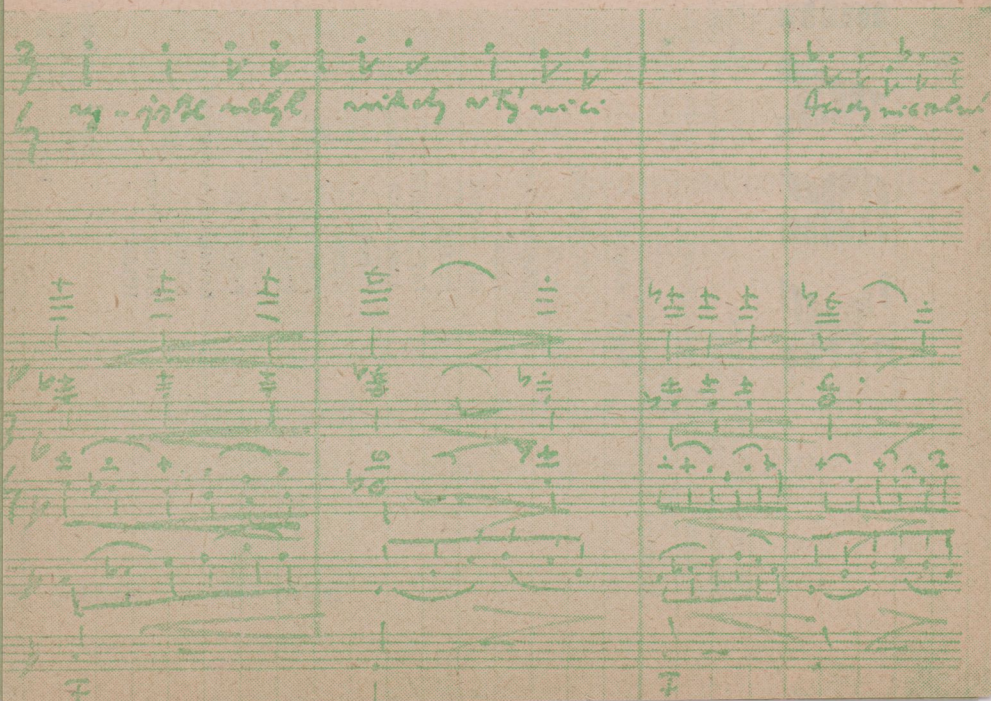
(Pašije o utrpení národa), v r. 1941 balet Don Juan a v r. 1953 balet „Jánošík“.

K instrumentální hudbě se vrací v r. 1955 „Vesnickou symfonií“, „Nocturny a baladami“, o nový typ songu usiluje „Písňemi k tanci“ na slova předních českých básníků — Nezvala a Šrámka.

Živelný hudební temperament a představivost rozdmychávají Kašlíkovo nadání operního dirigenta a režiséra. Za války pracuje v Brně jako dirigent a režisér a po ukončení II. světové války vede s Aloísem Hábou jako šéf opery a režisér Divadlo 5. května ve znamení průkopnických operních a baletních inscenací.

Po r. 1948 zakotvil trvale jako hlavní dirigent a režisér Smetanovy opery Národního divadla v Praze. Za hudbu k I. spartakiádě je odměněn Státní cenou Klementa Gottwalda, za balet „Jánošík“ získává titul laureáta DŽ. V režii operních a baletních inscenací se uplatňuje Václav Kašlík jako úspěšný znalec technických postupů v televizních přenosech — jako skladatel i režisér má i velké zkušenosti ve spolupráci s filmem.

Za svoje zásluhy byl Václav Kašlík vyznamenán titulem zasloužilého umělce.

VÁCLAV KAŠLÍK:

KRAKATIT

Dirigent: Bohumil Gregor
Sbormistr: Jiří R. Míša
Hudebně technická spolupráce:
Josef Przebinda
Asistenti dirigenta: Jan Štych
Karel Kupka

Režie: Ilja Hylas
Pomocná režie: Miloš Nekvasil
Asistent režie: Jindřich Jureczek
Choreograf: Pavel Šmok

Výprava: Vl. Šrámek
Kostýmy: B. Ustohalová
Výroba kostýmů: A. Mecnarovský,
S. Čiháková s kolektivem
Světla: Jindřich Kacar s kolektivem
Stavby: Karel Olchava s kolektivem

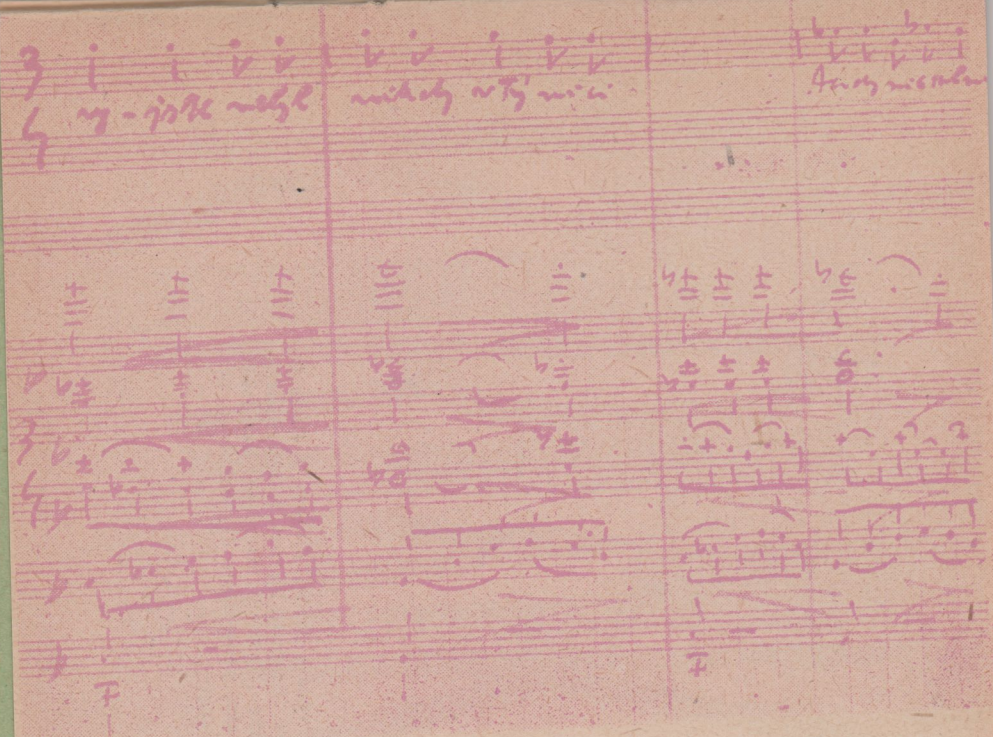
Inž. Prokop	Jiří Zahradníček
Ančí	Věra Nováková
Ošetřovatelka	
Lékař	Karel Průša
Dr. Tomeš	
Pošták	Vojtěch Zouhar
Inž. Tomeš	Lubomír Procházka
Anarchista Rosso	
Zpěvák	Oldřich Lindauer
Carson	
Zpěvačka v baru	Dagmar Průšová
Princezna	
Neznámá dívka	Věra Heroldová
Prostitutka	
Kouzelník ve varieté	Čeněk Mičák
D'Hémon	
Baron Rhon	zasloužilý umělec Jiří Herold
Hlídač	

Hraje orchestr opery Státního divadla v Ostravě
Účinkují sbor a balet Státního divadla v Ostravě
Premiéra 20. května 1961 v Divadle Zdeňka Nejedlého

Inspicent: Jaroslav Deršák.

Text sledují: Marie Pečínková a Karel Raška.

Děj se odehrává v horečné fantazii zra-
něného vynálezce ing. Prokopa. Jevištní
postavy se ve fantazii nemocného spojují
a doplňují podle zákonů snové logiky.

Opera „Kratit“ byla zkomponována na
námět známého románu Karla Čapka,
libreto filmového režiséra Ot. Vávry

Václav Kašík: Krakatit. Program vydalo Státní divadlo v Ostravě
v redakci prom. hist. Evy Sikorové. Grafická úprava J. Horáčková.
Typografická spolupráce R. Mikeska. Vytiskly Moravské tiskařské
záводы, n. p. Olomouc, závod Ostrava, provozovna 22, Hollarova 14.

T-11 11675